

ИКОНОМОГЕОГРАФСКА ОЦЕНКА
НА ПРИРОДНИТЕ УСЛОВИЯ И РЕСУРСИ
ЗА РАЗВИТИЕТО
НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО
В ЮГОИЗТОЧНИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ РАЙОН НА БЪЛГАРИЯ

Нгуен Виет Тхин

Оценяването и съставянето на синтетичните оценъчни карти на природните условия и ресурси за развитието и разположението на стопанството е една от важните и актуални задачи на икономическата география. Обикновено, когато се прави оценка на природните ресурси за развитието на селското стопанство, винаги ударението се поставя върху почвените и агроклиматичните ресурси, като по този начин по-голямо внимание се отделя на растениевъдството. Това е напълно разбираемо, защото растениевъдството изпълнява функциите на „първичен“ отрасъл, а животновъдството — на „вторичен“.

Оценката на природните ресурси за развитието на селското стопанство се извършва и чрез оценяването на поземления фонд. Съществуват два вида оценки: 1. бонитетна — оценка на агро-екологичните условия от гледна точка на тяхната пригодност за използване за едни или други култури и отрасли; 2. икономическа — оценка на икономическото плодородие на земята.

В България е извършена значителна работа по оценка и изработване на кадастър на земята. Отпечатани са редица книги и монографии [9, 10, 11]. Въз основа на научните резултати на българските автори в настоящата статия се прави опит за икономо-географска оценка на природните условия и ресурси за развитието на селското стопанство в Югоизточния икономически район. Разкриват се известни разлики между бонитетната и икономическата оценка, което е естествено, тъй като тук „диригентската роля“ принадлежи на социално-икономическите фактори.

I. Териториална типологична класификация
на агро-екологичните условия
за развитието на растениевъдството

През 1971 г. излезе колективният труд „Икономическа оценка на земята в България“, в който се очертават 163 природно-аграрни района в страната. До голяма степен те са хомогенни в природно

и селскостопанско отношение. Агроекологичната и икономическата оценка се извършват по представителни стопанства на отделните райони. При анализа са взети под внимание следните основни агроекологични показатели: естественото плодородие на почвите, топлинните условия и условията на овлажняване през вегетационния период, степента на ерозиране и засоляването на почвите. Оценката се прави за всяка основна култура. Обобщените оценки се дават въз основа на структурата на посевните площи и въз основа на най-високите оценки за четири култури от четирите основни групи: зърненохлебни, окопни, тревно-фуражни и трайни насаждения. Използва се скала от 100 бала и от 10 категории.

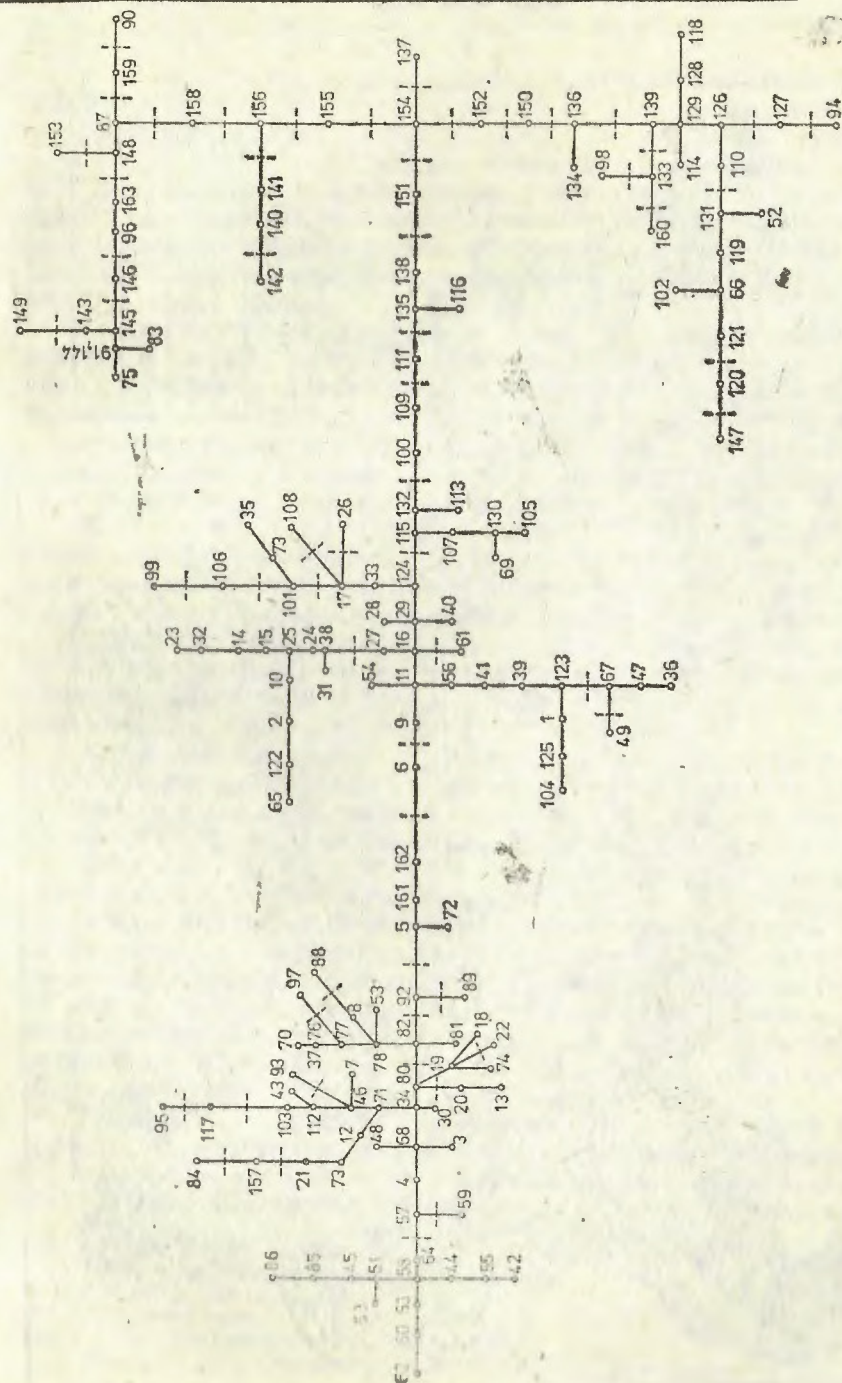
Приемайки методиката на авторите, считаме, че подробното териториално разчленяване на хомогенни райони е обосновано и агроекологичните оценки, получени от авторите преди 15 години, имат актуално значение и днес. При условията на интензивното земеделие редът на почвите по естествено плодородие при внасяне на минерални торове не се изменя съществено, но при напояване той се променя в голяма степен в зависимост от климатичните условия. В споменатата по-горе методика обаче, не е включено влиянието на напояването.

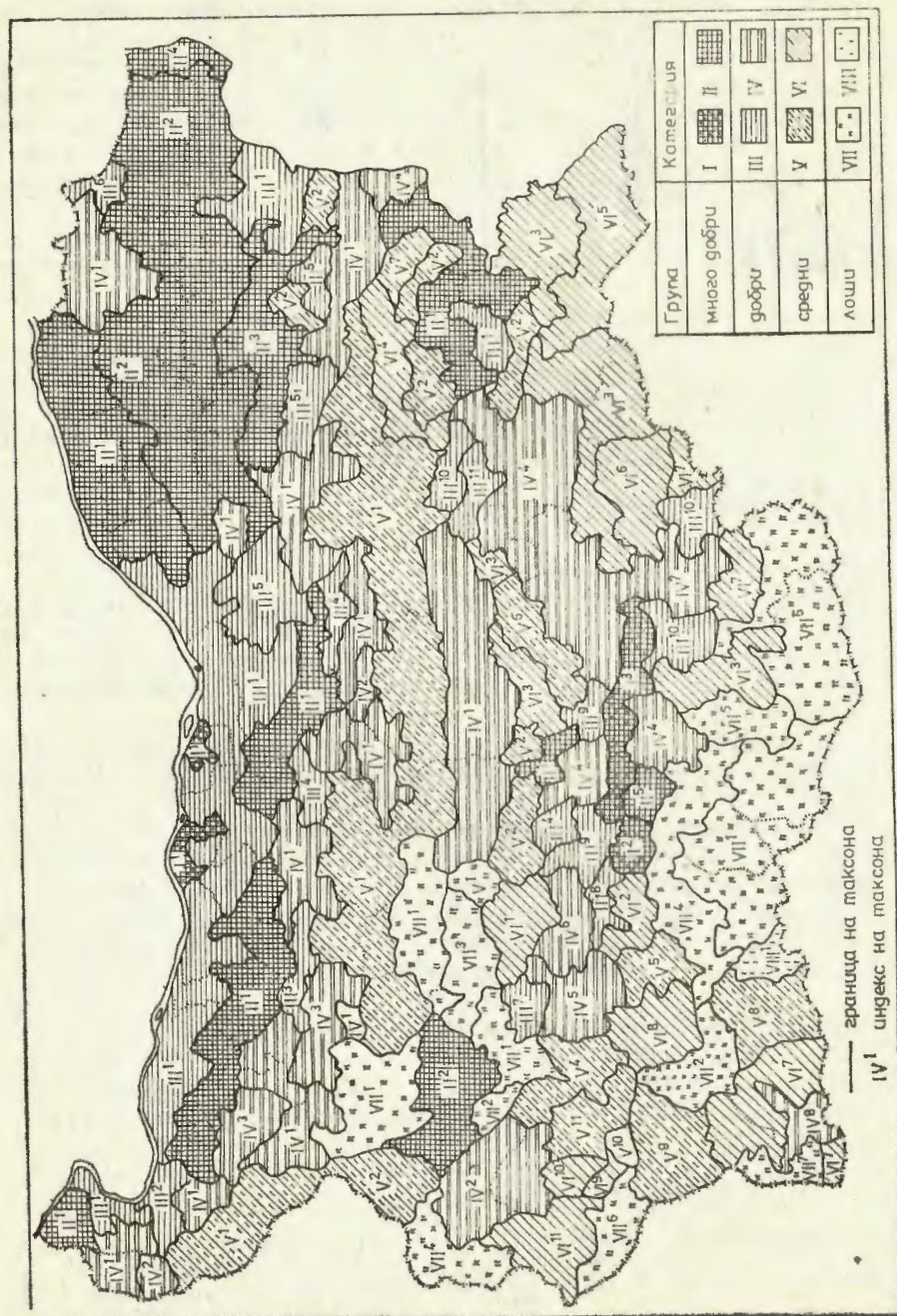
За групирането на онези териториални единици, които имат аналогични агроекологични условия, ние използваме „всроцлавската таксономия“ (граф-дендрит). Този многомерен статически модел е използван успешно и в изследването на географията на селското стопанство [5]. (Алгоритъмът на способа е изложен в [13]).

В нашия случай всяка териториална единица (природно-аграрен район) се характеризира с агроекологичните оценки за 12 основни култури (по скала от 10 категории). Моделът е съставен за цялата страна (фиг. 1, 2), а оценки се дават само за Югоизточния икономически район. За изчисляване на таксономичните разстояния е използван микрокомпютър „Правец-82“, след това са съставени граф-дендрит и картосхема. В тази таксономична схема всеки таксон може да се характеризира като един „тип“ на агроекологичната среда от гледна точка на растениевъдството. Агроекологичните характеристики на таксоните са отразени във фиг. 3.

В картосхемите с римска цифра са обозначени степента на пригодността на агроекологичните условия за развитието на растениевъдството на таксона, а с арабска цифра — неговата индивидуалност. В предлагания вариант всичките (163) природно-икономически райони се групират в 58 таксономични единици, както следва: I (3), II (5), III (11), IV (8), V (11), VI (11), VII (8),

Фиг. 1. Граф-дендрит на териториалната класификация на природно-икономическите райони, съобразно агроекологичните им условия.
Fig. 1. Graph-dendrit of the territorial classification of the natural-economic regions, according to their agro-ecological conditions.

VIII (1), а в Югоизточния икономически район — 13 таксона: II (1), III (3), IV (2), V (3), VI (4).

В последните години във всички селскостопански организации към НАПС се води кадастър на земята. Резултатите на кадастъра се дават в годишните отчети на АПК. По отчетните данни за 1984 г. ние изчислихме средната бонитетна оценка на земята по АПК за Югоизточния икономически район (табл. 1). Данните от табл. 1 още веднъж подчертават голямото влияние на изкуственото напояване върху естественото плодородие на почвите, особено за топлолюбивите култури, за които в района има подходящи топлинни условия.

Съпоставянето на бонитетните оценки по представителни стопанства и по АПК — там, където това е възможно, показва, че няма съществени разлики между двете системи от оценки, но често оценителните стойности, като се използват данни само от представителните стопанства, са по-високи. Това е разбираемо, защото площта на земята в кадастъра е по-голяма, като тя обхваща цялата стопанисвана земя на всички АПК.

Както се вижда от фиг. 3, в отделни АПК съществуват няколко „типа“ агроекологична среда. Затова не се извършва типологична класификация на агроекологичните условия по АПК, а вместо това се съставя корелационен модел, който позволява да се разкрият взаимоотношенията между отделните АПК (аналогичност и контрастност) по агроекологичните условия. Изчислените резултати (изпълнени с помощта на микрокомпютъра) са отразени нагледно във фиг. 4.

Агроекологичната оценка по АПК заедно с тази по природно-икономически район дават добра основа за изучаване природоползването за селскостопански цели. По-долу се прави описание на агроекологичните условия в съответствие с направените схеми.

Земите на Бургаската низина и на Айтоското и Карнобатското поле са оценени като много добри (тип II¹). Релефът на Бургаската низина е благоприятен за обработване на земята. Климатът според Е. Хершкович [14] е от умерено горещ до горещ, умерено заслущлив (край морето). Почвите са смолници, богати на хумус, фосфор, подходящи за отглеждането на зърнено-хлебни и зърнено-фуражни култури, слънчоглед, фий, захарно цвекло, зеленчуци, а в АПК Поморие и Бургас — и за лозя. Срещат се и ливадни почви, една част от които са засолени.

Карнобатското и Айтоското поле имат по-сложен релеф. Климатът е умерено горещ, умерено засушлив. Почвите са предимно

Фиг. 2. Териториална типологична класификация на агро-екологичните условия за развитието на растениевъдството.

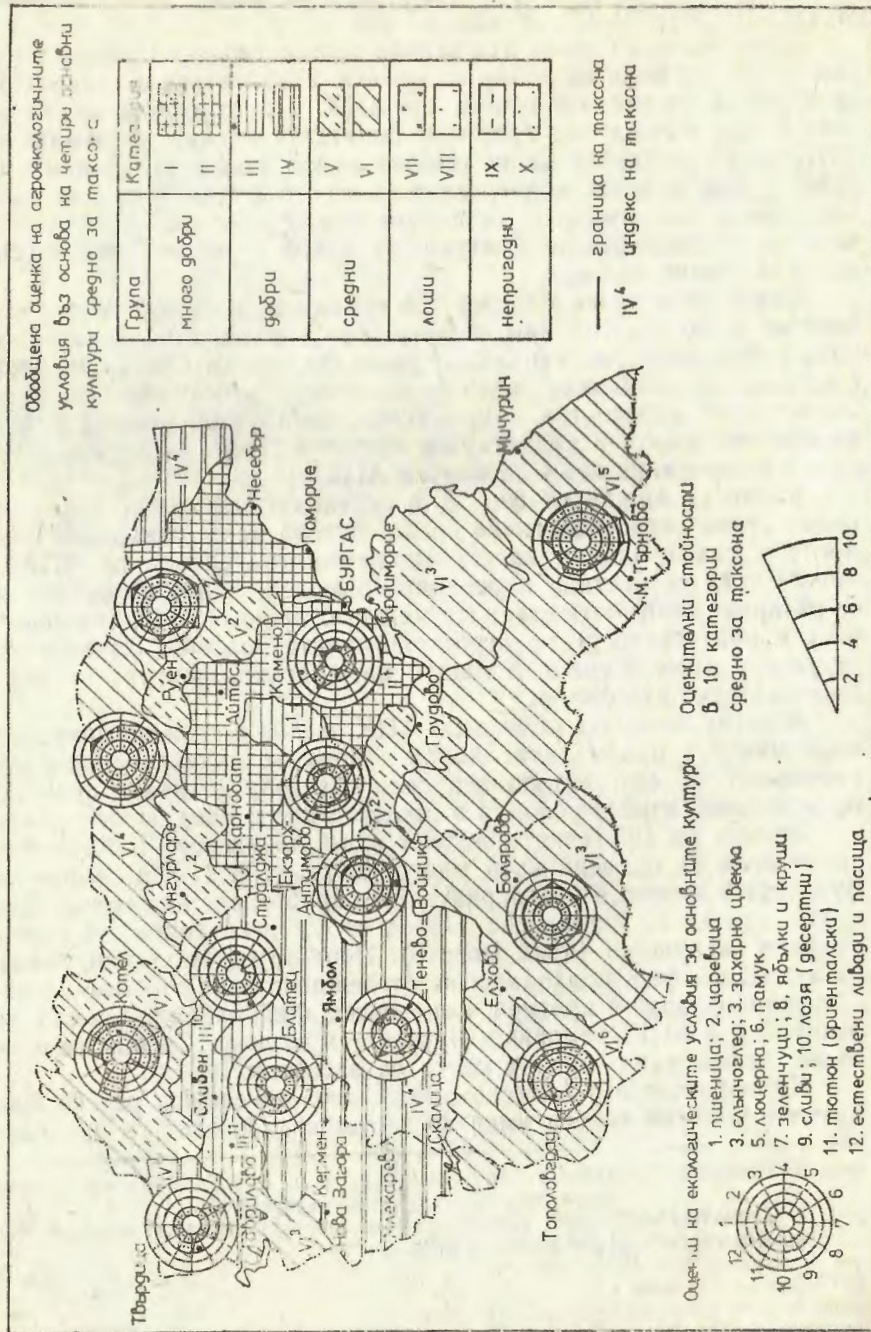
Fig. 2. Territorial typological classification of the agro-ecological conditions for the development of the plant-growing.

— dividing line of the taxon

IV¹ index of the taxon

Groups: very good (categories I, II), good

(categories III, IV), satisfactory (categories V, VI), poor (categories VII, VIII)

смолници, делувнално-ливадни, делувнални и излужени канелени горски. Тези почви имат добра аерация, подходящи са за отглеждане на пшеница, царевица, ечемик, слънчоглед, тютюн, лозя. Алувиално-ливадните почви са подходящи за зеленчуци и овощия.

Природните условия позволяват АПК Бургас, Поморие, Несебър, Карнобат (и НПК Карнобат), Камено и Айтос да произвеждат високоэффективно много ценни селскостопански продукти. Освен това в таксона се намира мощният бързоразвиващ се промишлен комплекс на гр. Бургас и Черноморската туристическа ивица; транспортната обезпеченост е много добра. Всичко това подпомага развитието на селското стопанство тук.

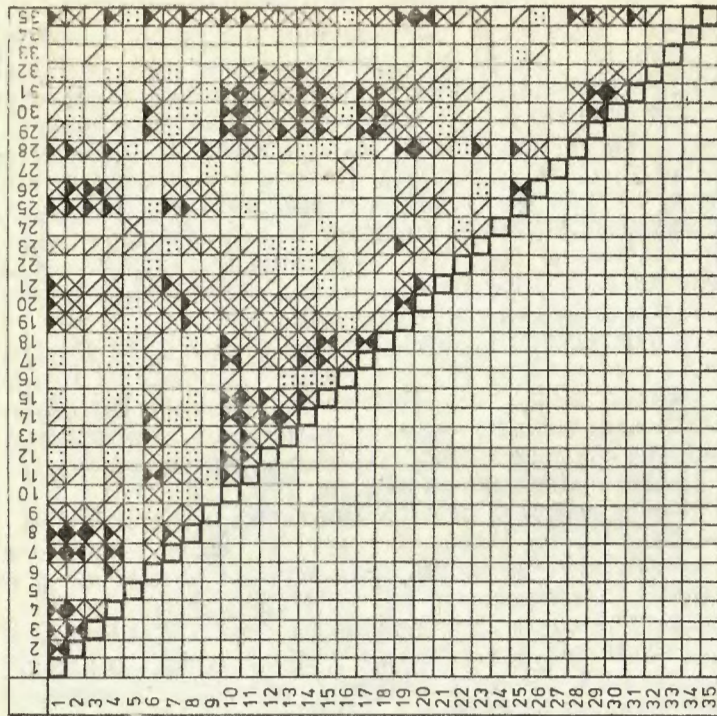
Към таксон III¹ (добри агроусловия) се отнася АПК Екзарх Антимово. Тук релефът е равнинен и хълмист. Климатът е умерено горещ, умерено заслужлив. Почвите са комплекс от смолници и излужени канелени. Природните условия са благоприятни за отглеждането на зърнено-хлебни, зърнено-фуражни, зеленчукови култури и средно подходящи за овощия.

Тип IV⁴ обхваща полетата от АПК Нова Загора, Кермен, Млекарево, Страджа, Ямбол, Тенево, Скалица и Обзор. Релефът е равнинен и слабохълмист (с надморска височина до 300 m) и е особено благоприятен (землищата на АПК Нова Загора и Млекарево) до благоприятен за обработване на земята. Климатът е умерено горещ, засушлив (на север от Ямбол) до много засушлив (на юг от Ямбол). Почвите главно са излужени смолници, дълбоки, но по-бедни на фосфор в сравнение със смолниците от Бургаското поле. В землищата на Млекарево, Скалица и Тенево са разпространени излужени канелени горски почви, образувани върху варовити материали, а ливадните почви край р. Тунджа и р. Блатница са засолени. Общо тези земи са оценени като добри за отглеждането на зърнено-хлебни, зърнено-фуражни култури, захарно цвекло, памук, лозя, зеленчуци. Напоиването е от първостепенна важност.

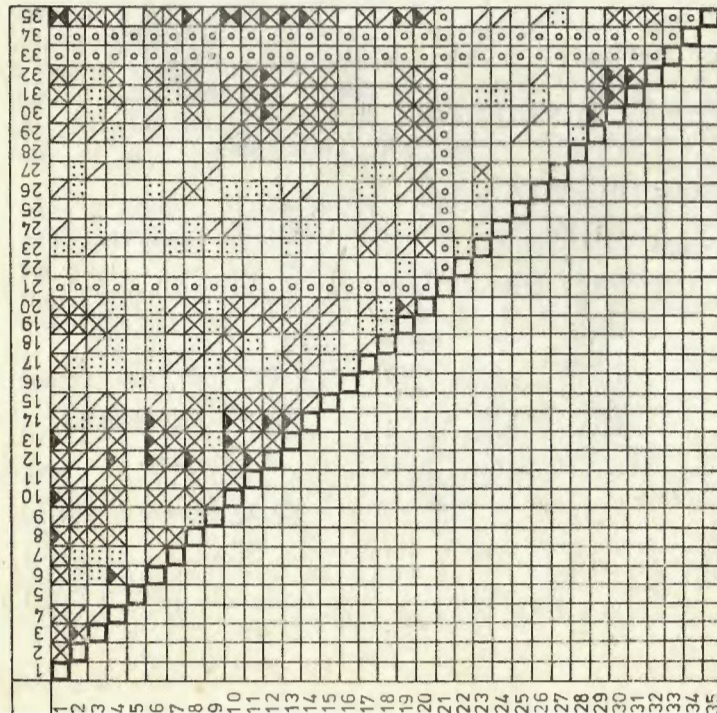
Към типове III¹¹ и III¹⁰ (добри агроусловия) са отнесени землищата на АПК Сливен, Гавраилово и Блатец. Те представляват котловинни полета, оградени от юг от Сърнена гора, от север от Главната старопланинска верига. Климатът е умерено горещ, засушлив, но по посока към по-високите терени температурата се

Фиг. 3. Териториална типологична класификация на агроекологичните условия в Югоизточния икономически район.
Fig. 3. Territorial typological classification of the agroecological conditions in the South-East economical region

Evaluations of the agro-ecological conditions for 12 main cultures: 1. wheat, 2. maize, 3. sunflower, 4. sugar beet, 5. lucerne (alfalfa), 6. cotton, 7. vegetables, 8. apple-trees and pear-trees, 9. plum-trees, 10. vine (desert), 11. tobacco (oriental), 12. natural meadows and pastures.
Average values of the taxon (expressing in 10 categories) Generalized estimation of the agro-ecological conditions on the basis of 4 main cultures, average values for the taxon: very good (I, II), good (III, VI), satisfactory (V, VI), poor (VII, VIII), unsuitable (IX, X)

4б

4а

Коефициент на чифтната корелация

 0,90 - 0,95
 над 0,95
 няма информация

 0,60
 0,60 - 0,69
 0,70 - 0,79
 0,80 - 0,89

понижава и валежите се увеличават.

Почвите на АПК Гавраилово са главно алувиални и алуално-ливадни в комплекс с излужени канелени. На места се срещат ливадно-заблатени и засолени почви. Условията са благоприятни за отглеждането на зърнени, зеленчукови и овощни култури, за тютюн, но не са подходящи за памук.

Почвите в АПК Сливен и Блатец са делувиални и делувиално-ливадни, с добра аерация, но с по-ниска водозадържаща способност. Те са много подходящи за пшеница, царевица, люцерна и лозя. На север от Сливен са развити плитки канелени почви, заети от гори.

Агроекологичните условия на Твърдишката котловина се отнасят към тип IV¹ и много приличат на тези на Казанлъжското поле. Релефът е хълмист, наклонен, с 200 — 400 m надморска височина. Климатът е топъл, слабо засушлив. Делувиалните почви, които имат слаба водозадържаща способност и ниско съдържание на хумус, съставят непрекъсната ивица по планинското подножие. Природните условия са подходящи за отглеждането на средно топлолюбивите култури: зърнени култури, слънчоглед, захарно цвекло, етерично-маслодайни култури, зеленчуци и сливи.

Излужените канелени и канелено-подзолисти почви са плитки.

В южните склонове на Стара планина агроекологичните условия се преценяват като средно подходящи (типове V¹, V², V⁷, VI⁴). Селскостопанските земи са разположени главно по долината на р. Луда Камчия, Сунгуларската и Руенската котловина. Релефът е хълмист и нископланински, пресечен, с по-ограничени възможности за обработване на земята. В Котленско селскостопанският земен фонд е ограничен. Почвите са канелени горски, плитки, силноизлужени до слабоподзолени. Климатът е средно топъл, влажен. Природните условия не са подходящи за много от културите.

В Руенско и Сунгурларско климатът е топъл, слабо засушлив. В Руенско широко разпространени са силноизлужените и слабоподзолените канелени почви и канелено-подзолистите, леко и средно пясъчливо-глинести, бедни на азот и фосфор, подходящи за пшеница, слънчоглед, захарно цвекло, тютюн и др. По долината на р. Луда Камчия се срещат алувиални и алувиално-ливадни почви. Почвите в Сунгурларско са главно канелено-подзолисти, но по-плодородни, отколкото в Руенско и са много подходящи за винени лозя.

Фиг. 4. Корелационен модел на АПК и НПК

4а. по агроекологичните условия

4б. по структурата на общата селскостопанска продукция

Fig. 4. Correlation models of the agro-enterprises

4a. according to the agro-ecological conditions

4b. according to the structure of the total agricultural production.

Coefficient of the pair correlation up to 0,60 0,60 — 0,69 0,70 — 0,79 0,80 — 0,89 0,90 — 0,95 more than 0,95 information not available.

Таблица 1
Бонитетна оценка на стопанисваната земя по АПК
(средно претеглен бал)

Пшеница	52	53	72	23	70	36	54	55	52	72	44	73	51	77	34	80	51	41	79	56	63	46	49	49	65	40	55	61
	80	90	72	42	92	85	77	81	76	83	71	89	85	92	47	92	81	83	89	89	85	74	75	59	89	75	73	83
Царевица	45	56	52	19	40	42	52	52	40	62	29	44	56	54	22	64	45	37	65	52	55	37	30	43	57	41	48	53
	71	91	62	46	70	68	74	87	62	93	59	67	67	79	31	90	88	86	89	91	90	77	61	52	91	86	81	87
Слънчоглед	40	44	44	18	49	44	43	33	48	59	38	57	57	65	25	68	44	32	64	51	55	38	40	41	52	34	41	53
	61	77	46	39	86	68	61	73	84	94	76	89	87	94	39	92	86	91	89	91	91	78	65	36	87	63	70	87
Захарно цвекло	44	32	50	22	37	39	42	36	38	62	26	39	53	41	26	61	42	60	61	49	50	35	29	-	-	33	50	47
	67	88	57	38	62	65	67	73	53	93	55	60	86	68	27	89	84	83	86	91	85	74	45	-	-	66	77	83
Тютюн-ориен- талски	37	54	40	39	34	37	36	52	48	33	53	43	34	39	65	45	38	39	30	-	26	55	45	-	-	50	47	26
	50	67	50	37	38	56	47	82	53	32	55	47	40	41	60	64	58	50	34	-	38	68	55	-	-	86	61	28
Тютюн-едро- листен	48	57	60	14	62	54	50	49	56	63	44	66	61	67	43	73	43	-	59	-	52	52	42	-	48	35	-	48
	72	92	63	39	93	79	74	85	88	93	83	90	90	93	55	93	85	-	86	-	88	71	65	-	61	77	-	84
Памук	29	37	51	11	64	54	43	16	32	36	44	62	38	62	30	64	31	-	57	-	34	39	37	-	-	18	-	38
	43	60	51	42	94	80	57	26	67	52	77	84	69	85	49	87	65	-	75	-	51	78	45	-	-	52	-	70
Зеленчуци	37	52	63	14	66	60	52	41	45	49	47	66	54	69	28	70	40	28	62	37	46	39	39	28	53	23	44	48
	57	92	65	39	94	86	74	83	86	96	92	95	86	93	51	95	89	86	90	87	85	87	51	37	91	77	82	88
Картофи	13	15	15	13	13	13	13	17	18	13	9	12	12	14	20	15	11	10	14	-	14	18	14	20	13	10	12	8
	16	19	13	46	22	18	15	26	21	20	15	18	21	23	37	16	20	18	22	-	17	19	48	29	21	32	21	19
Ябълки	36	45	25	20	28	28	33	34	24	21	23	28	34	31	16	37	35	22	43	-	38	37	29	-	37	32	45	26
	46	79	25	40	45	47	45	79	41	65	44	49	72	45	25	54	73	46	56	-	69	76	50	-	74	77	65	40
Сливи	46	56	41	19	39	37	42	43	48	53	32	54	44	45	27	49	37	30	36	-	45	40	-	-	42	43	45	28
	65	94	42	41	63	60	62	86	61	79	63	79	70	57	48	77	76	74	54	-	72	74	-	-	79	89	66	46
Праскови	46	58	50	14	46	54	51	55	35	58	48	64	53	67	31	68	48	57	66	54	57	57	36	32	63	38	70	46
	62	91	57	46	70	80	73	93	60	86	84	90	82	88	53	92	89	79	79	91	84	88	58	50	94	60	80	71
Череша	45	57	44	16	39	47	48	69	62	61	49	57	53	56	34	52	52	-	57	-	48	52	55	-	66	52	56	39
	52	75	44	43	42	64	68	81	80	62	69	61	49	56	42	58	69	-	58	-	60	61	64	-	82	67	60	50
Лозя-десертни	51	56	45	26	56	63	50	54	46	51	51	66	46	67	33	66	61	50	70	-	53	66	45	21	76	56	-	58
	66	71	62	44	70	84	70	59	66	56	68	67	55	69	51	67	75	56	79	-	64	74	43	34	83	64	-	63
Лозя-винени	47	49	50	19	47	58	49	36	46	39	50	57	44	50	32	57	46	38	59	40	41	52	32	47	63	44	43	34
	58	61	59	46	56	78	64	41	69	39	68	58	53	50	47	64	57	47	63	45	51	58	27	50	67	47	48	39
Люцерна	47	49	54	27	53	50	49	54	44	60	38	58	54	60	29	64	43	30	62	50	52	40	39	30	56	38	56	47
	70	74	56	45	93	75	69	88	81	94	73	91	87	89	45	80	89	65	85	84	81	81	39	53	90	80	57	87
Ливади и паси- ща	58	65	53	37	50	48	46	63	58	58	42	56	47	51	47	58	41	41	58	44	43	47	42	-	51	40	55	45
	73	87	59	43	82	71	65	92	76	84	74	85	80	77	49	84	79	82	83	79	69	81	31	-	86	87	63	77

Землищата, които заемат площи от Бакаджиците (АПК Войника), по тип са V² (добри за пшеница и средно подходящи за повечето средно топлолюбиви култури).

Землищата на АПК Тополовград, Елхово, Болярско, Грудово, Малко Търново са оценени със средни възможности (типове VI³, VI⁵, VI⁶). Тук попадат северните склонове на Сакар планина, Дервентските възвишения и Странджа планина. Релефът е пресечен, нископланински, средно благоприятен за обработване на земята. Ерозията се проявява силно. Климатът варира от умерено горещ, много засушлив (Тополовградско, Елховско) до много топъл, засушлив (Болярско) и умерено горещ, умерено засушлив (Грудово) и топъл, слабо засушлив (Малко Търново). Почвената покривка е разнообразна. Най-широко разпространение имат канелените почви (излужени канелени горски, силноизлужени и слабоизлужени, канелено-подзолисти). Почвите на Тополовградско имат скелетна, песъчлива орница, ниско съдържание на общ азот и фосфор. В съчетание с добрите топлинни ресурси тук има много подходящи условия за ориенталски тютюн. В Елховско и Болярско има карбонатни типични смолници и излужени смолници. Тези почви имат добри физични и химични свойства, но са засегнати от ерозията и затова са слабо плодородни.

Най-общо землищата на АПК Елхово и Болярско са отнесени към средните и ниските категории за основните култури. Агроекологичните условия на АПК Грудово са по-разнообразни (към типове II¹, V², VI³, VI⁵), благоприятни за изграждането на многоотраслово селско стопанство. В АПК Малко Търново селскостопанският земен фонд е ограничен. Но тук има подходящи условия за овцевъдството (добри пасища, дъбови гори).

Землищата на АПК Крайморие и Мичурин също са оценени като недостатъчно благоприятни за земеделие. Релефът е пресечен, хълмист. Почвите са главно канелено-подзолисти, силноизлужени канелени горски. Голямата част от тях са плитки. Ливадните почви заемат неголеми площи. Климатът е умерено горещ, умерено засушлив. В крайбрежната ивица горещият, умерено засушлив климат е много благоприятен за отглеждането на късни овощни и зеленчукови култури, особено на лозя, и за някои субтропически култури.

II. Сравнителна икономическа оценка на обработваемата земя по АПК.

Методологическите и методическите въпроси на икономическата оценка на селскостопанските земи в България са изложени в [11] и и още веднъж са осветени в [10]. Предметът на икономическата оценка на земята в крайна сметка е нейната обществена потребителна стойност като основно средство за производство, която се изразява чрез икономическото плодородие на земята [11, стр. 20].

Икономическата оценка на земята се определя чрез показателите по резултатите от производството и производителността на труда при определено равнище на развитие на производителните сили. Както е общоприето в България, така и в това изследване се използват следните показатели за икономическа оценка на обработваемата земя: 1) обща продукция на 100 лв. преки производствени разходи; 2) обща продукция от 1 da; 3) чист доход от 1 da, установен само по преките разходи.

Средната икономическа оценка се получава от средноаритметичните стойности на оценките за показателите: обща продукция на 100 лв. производствени разходи и чист доход от 1 da. При новата оценителна скала най-високата стойност от тези средни величини се приема за еталон за сравнение.

За оценката са използвани отчетните данни по АПК, НПК и

Таблица 2

Икономическа оценка на обработваемата земя
(въз основа на отчетните данни средно за периода 1982—1984 г.)

АПК, НПК	По обща продукция		По чист доход от 1 da	Средна оценка	Бонитетна оценка
	над 100 лв. разх.	от 1 da			
1.	90	54	56	73	57
2.	92	83	87	90	67
3.	91	68	70	81	58
4.	64	32	5	34	25
5.	84	54	46	65	65
6.	98	83	100	100	61
7.	83	68	58	71	55
8.	71	55	26	49	65
9.	54	28	0	27	60
10.	81	33	26	54	69
11.	70	39	16	43	49
12.	79	40	29	54	71
13.	85	52	46	66	61
14.	91	49	51	71	72
15.	66	47	12	39	39
16.	92	61	65	79	75
17.	88	69	66	77	55
18.	96	77	88	93	—
19.	82	33	27	55	42
20.	90	48	49	70	46
21.	100	45	56	78	58
22.	86	42	38	62	59
23.	71	39	18	45	56
24.	53	14	0	26	52
25.	74	100	80	77	—
26.	—	—	—	—	—
27.	82	72	58	70	35
28.	96	79	91	94	69
29.	80	100	74	77	53
30.	86	53	49	68	49
31.	87	39	38	63	56

ЖПК средно за периода 1982 — 1984 г. Статистическата информация има предимството, че в нея намира отражение комплексното влияние на всички фактори на производството при конкретните условия на отделните стопанства. Затова смятаме, че е необходимо използването на отчетните данни за икономическата оценка на земята за нуждите на един конкретен икономгеографски анализ на териториалната организация на селското стопанство в даден период.

Икономическата оценка на обработваемата земя се дава в табл. 2.

Изводи

Използването на многомерни статистически модели в съчетание с традиционните методи се оказва подходящо и полезно за икономгеографската оценка на природните условия и ресурси за развитието на селското стопанство в изследвания район.

Агроекологичните условия на Югоизточния икономически район са много разнообразни. От 31 стопанства (1984 г.) в района се очертават 13 типа агроекологична среда. Природните условия за развитието на селското стопанство на АПК в Източна Стара планина и Подбалканските полета, а така също и в Странджа и Сакар са много особени и се различават едни от други (техните коефициенти на чифтната корелация са с малки стойности — вж. фиг. 4а). Отрасловата структура и специализацията на АПК се определят от природните условия и ресурси и от социално-икономическите условия на производството. Съставянето на корелационни модели на АПК по: природни условия, социално-икономически условия, обща селскостопанска продукция, стокова селскостопанска продукция и т. н., и визуалният анализ на всеки модел чрез полагането на тези модели един върху друг улесниха както разкриването на териториалната диференциация на условията на производството и на самото производство, така и на взаимоотношенията между тези явления по територията. Например от фиг. 4 се вижда:

Коефициент на чифтната корелация	По агроекологични условия	По структура на ОССП
Блатец — Гаврилово	0,90 — 0,95	над 0,95
Блатец — Сливен	0,80 — 0,89	над 0,95
Блатец — Нова Загора	0,60 — 0,69	над 0,95
Блатец — Айтос	0,80 — 0,89	0,80 — 0,89
Блатец — Грудово	до 0,60	до 0,60
Блатец — Несебър	до 0,60	0,90 — 0,95
Блатец — Сунгурларе	до 0,60	0,90 — 0,95

Подобни анализи за всички АПК в района позволиха да се направят изводи, че тук социално-икономическите условия имат

определяща роля относно структурата на общата селскостопанска продукция (ОССП). Много АПК със сходни природни условия имат съвсем различни структури на ОССП и, обратно, под влиянието на социално-икономическите фактори много АПК с по-малко сходни природни условия имат подобни структури на ОССП и т. н.

Сравнителният анализ на бонитетната и икономическата оценка на земята посочва, че нейното използване е рационално, особено в АПК Нова Загора, Гавраилово, Кермен, Блатец, Несебър, Поморие, Руен и др., и недостатъчно в АПК Болярово и Малко Търново.

ЛИТЕРАТУРА

1. Агроекологичен атлас на България. Главно управление „Хидрология и метеорология“ при БАН, КИПП по картография при МСА. С., 1982.
2. Бондев, Ив. Карта на растителността М 1:1 000 000, В Атлас НР България. С., 1973, 88—89.
3. Гълъбов, Ж. Геоморфоложки райони. География на България. Т. I. С., 1982, 152, 154—157.
4. Йолевски, М., Р. Ралоянова, В. Койнов, Х. Трашлиев. Почвена карта М 1:1 000 000. В Атлас НР България. С., 1973, 80—81.
5. Колев, Б. Класификация на животновъдството по АПК в Южния Централен район. — Пробл. геогр. 1980, 4.
6. Минц, А. А. Экономическая оценка естественных ресурсов (научно-методические проблемы учета географических различий в эффективности использования). Гл. VI — Экономическая оценка сельскохозяйственных (земельных) ресурсов. М., 1972 142—181.
7. Михайлов, Цв. Стопанска оценка на релефа. География на България. Т. I. С., 1982, 162.
8. Морозов, И. Д. Матричные расчеты в статистике. „Финансы и статистика“. М., 1983, 107—110.
9. Петров, Ев., Ж. Страшилов, П. Костов. Използуване на поземлените ресурси в България. С., 1976.
10. Петров, Ев., Ж. Страшилов. Кадастър на селскостопанските земи в България. С., 1973, 47—58.
11. Петров, Ев., Ж. Страшилов, Х. Трашлиев и др. Икономическа оценка на земята в България. БАН. С., 1971, 19—84, картосхеми 1—15.
12. Почвено-географско райониране на България. Инст. по почвознание „Н. Пушкин“. С., 1974. 83—92, 95—97, 102—110, 117—121.
13. Свентяк, Ю. В., В. С. Тикунов. Создание синтетических карт на основе метода „вродлавской таксономии“. В: Синтез в картографии. М., 1976. 152—161.
14. Херикович, Е. Л. Агроекологични ресурси на България. С., 1984, 73—86.
15. Годишни отчети на АПК, НПК, ЖПК в Сливенски, Ямболски и Бургаски окръзи и на съответните окръжни НАПС за периода 1982 — 1984 г.

ECONOMIC—GEOGRAPHICAL ESTIMATION
OF THE NATIONAL CONDITION AND RESOURCES
FOR THE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURE
IN THE SOUTH—EAST ECONOMIC REGION OF BULGARIA

Nguyen Viet Think

Summary

A typological classification of the agro-ecological conditions for the development of agriculture in the South-East economic region and in the country as a whole is accomplished by using the method of the "Wroslaw's taxonomy". The agro-ecological conditions for cultivating 12 main cultures located country natural-economic regions of Bulgaria are estimated. 58 agro-ecological types are determined, 13 of them for the investigated region. Correlation models of the agro-ecological conditions for all agro-enterprises in the region are built with the help of bonitet and economic estimation of the cultivated land. The models are compared with the structure of the enterprises' agricultural production.